

СКУРІДІНА О. М., студент

СЕРЕДА О. О., к.е.н., доцент

Східноукраїнський національний університет імені В. Даля

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ СТАНОВЛЕННЯ РИНКУ ПОХІДНИХ ФІНАНСОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ В УКРАЇНІ

Входження України в глобальний процес забезпечення сталого розвитку економіки передбачає трансформацію фінансового ринку. У 2020 р. Україна посідала 120 місце з розвитку фінансового ринку серед 125 країн, але було прийнято законодавчі зміни щодо ринків капіталів, зокрема, закон про деривативи. Це сприятиме становленню ринку похідних фінансових інструментів (ПФІ).

Низький рівень розвитку ринку деривативів в Україні можна пояснити відсутністю необхідної інфраструктури у вигляді бірж, недосконалістю законодавчих норм, відсутністю механізмів взаємодії з державними органами, слабким інформаційним забезпеченням учасників ринку, корупцією, монополізацією, політичною та економічною нестабільністю. Можна відзначити, що серед ПФІ в Україні найбільший попит припадає на опціони, через те що кон'юнктура ринку є спекулятивною, а такі угоди як опціони пропонують найбільш вигідні умови для реалізації спекулятивних намірів, але обсяги їх випуску є незначними та нестабільними [1]. Для України, як країни, в якій одною із основних статей експорту є сільськогосподарська продукція, поява ПФІ дозволить аграріям розширити можливості хеджування ризиків та отримання прибутку. Згідно опитування USAID, 42% опитаних аграріїв відповіли, що готові використовувати деривативи, якщо буде відповідна надійна біржа [2].

Певні кроки для впровадження найкращої міжнародної практики, що забезпечує підвищення прозорості та збільшення ліквідності на ринку

деривативів в Україні вже здійснюються. У 2021 р. в рамках проєкту USAID «Трансформація фінансового сектору» разом з Американською торговельною палатою в Україні та Незалежною асоціацією банків України запроваджується українська генеральна угода для позабіржових деривативних контрактів, яка базується на генеральній угоді ISDA. Це дозволить зробити операції з фінансовими та товарними деривативами безпечнішими, більш ефективними та менш витратними. [2] Відповідно до міжнародного досвіду для створення цивілізованого ринку деривативів в Україні необхідне економічно стабільне зростання; удосконалення системи оподаткування операцій с деривативами, зростання інтересів підприємств до механізмів страхування ризиків; забезпечення оптимального поєднання ринкових механізмів, саморегулювання та державного регулювання процесів, які відбуваються на ринку похідних фінансових інструментів [3, 4]. Важливим кроком є розвиток інфраструктури ринку, що відповідає вимогам цифрової економіки.

Таким чином, усунення вищезначених бар'єрів сприятиме перетворенню українського ринку похідних фінансових інструментів на розвинуту складову фінансового ринку, а покращення економічних та соціально-економічних умов для підприємств і фізичних осіб є важливими передумовами для становлення ринку похідних фінансових інструментів.

Література

1. Річний звіт НКЦПФР 2020. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/>
2. Україна готова запустити ринок деривативів завдяки стандартній документації ISDA. URL: <https://nabu.ua/ua/>
3. Мельниченко А. Ю., Проблеми та перспективи розвитку ринку деривативів в Україні. 2018. URL: <http://libfor.com/index.php?newsid=3398>
4. Яремчук Т. Р., Резнік Н. П. Тенденції розвитку ринку похідних фінансових інструментів на біржовому ринку України. Сучасні питання економіки і права. Вип. 1(9). 2019. С. 190-197.